

KANSATIETEEN PERUSOPINNOT Iv. 2011–2012

Kansatiede tieteenä ja oppiaineena

Kansatiede (European Ethnology) tutkii ihmisiä ja kulttuureja, ts. ihmistä kulttuurisena olentona. Sen tarkoitus on tuottaa syvällistä ymmärrystä kulttuurisista prosesseista ja niiden dynamiikasta. Se antaa laajan perspektiivin mm. kulttuuriseen taustaamme, maanosamme kansoihin ja etnisiin ryhmiin sekä näiden kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Kansallisvaltioiden kansankulttuurin lisäksi kansatieteen kiinnostuksen kohteina ovat yleisemmät kulttuuriset prosessit ja valtionrajoista riippumattomat alueelliset kulttuurit. Tutkimuksellinen näkökulma ulottuu historiasta nykyisyyden kautta tulevaisuuteen.

Kansatieteilijä pystyykin arkielämän ilmiöiden taustojen ja kehityksen ymmärtämisellään olemaan mukana myös yhteiskunnallisessa keskustelussa ja suunnittelussa. Kansatieteen opetukselle ja tutkimukselle on ominaista kulttuurikäsitteen laaja-alaisuus ja ymmärtävä humanistinen tutkimusote. Kansatieteen aineistonhankinnalle on luonteenomaista kenttätyö eri muodoissaan sekä museokokoelmien ja erilaisten arkistomateriaalien käyttö.

Kansatieteen opiskelija oppii tarkastelemaan kohdettaan kriittisesti ja käyttämään kulttuurianalyttistä näkökulmaa, jonka avulla arjen ilmiöt ja elämä näyttäytyvät uudella tavalla. Tätä taitoa tarvitaan monissa ammateissa. Opetuksen tavoitteena on kouluttaa opiskelijoista kriittisiä, laajasti kulttuuriin perehtyneitä asiantuntijoita, jotta valmistuva saa vankan pohjakoulutuksen ja taidot toimia erilaisissa kulttuurialan tehtävissä sekä laajemmin yhteiskunnallisella sektorilla. Kansatieteilijät ovat työllistyneet museo- tai kunnallisen kulttuuritoimen alalle, mutta myös opetus- ja tutkimustehtäviin sekä media-alalle, kuten erilaisiin tiedottajan tehtäviin. Tämä koulutus pätevöittää myös uusille työsektoreille, kuten mm. monikulttuurisuus- ja maahanmuuttajatyöhön, ympäristö- ja kulttuurivaikutusten arviointiin ja kulttuurin sisältötuotantoon. Kaikissa näissä tarvitaan kansatieteen opintojen myötä saatavaa kulttuurista lukutaitoa. Kansatiede sopii sivuaineeksi moniin aineyhdistelmiin.

KANSATIETEEN PERUSOPINNOT 25 op KANS1102

Tavoitteet

Opintokokonaisuus antaa opiskelijalle perustiedot kansatieteestä eli etnologiasta: mitä se tutkii, miten se tutkii, mitkä ovat sen lähitieteitä ja mikä on sen suhde niihin sekä mikä on kansatieteen asema tieteen kentässä. Samalla käy selvillä miten nämä asiat ovat muuttuneet kansatieteen ja kulttuurin tutkimuksen kehittyessä. Opiskelijalle selviää miten kansatiede on muuntunut vuosikymmenien aikana nykyisenkaltaiseksi, modernien kulttuuriprosessien ja -ilmiöiden analysoijaksi ja tulkitsijaksi. Opintojen aikana saadaan perustiedot suomalaisen kansankulttuurin pitkästä kehityskaaresta aina nykypäiviin saakka. Sen avulla paikannetaan kansatiede osaksi Eurooppalaista etnologiaa tutustumalla alan tutkimukseen Euroopassa. Kokonaisuuden suoritettuaan opiskelijalla on edellä mainittujen tietojen lisäksi itse hankittua kokemusta kansatieteellisen tutkimustekstin kirjoittamisesta ja kenttätöiden tekemisestä. Hän ymmärtää myös kansatieteellisen tutkimuksen laaja-alaisuuden, hahmottaa kansatieteellisen tutkimuksen muista tieteistä poikkeavan näkökulman ja ymmärtää Turun yliopiston kansatieteen oppiaineen erityiset painopistealueet.

Sisältö

Opintokokonaisuuden kaikki opinnot ovat kontaktiopetusta. Syyslukukauden opinnot käynnistyvät opintojaksolla Johdanto kulttuurien tutkimukseen (1.). Tätä seuraa Johdatus kansatieteeseen (2.), joka syventää 1-kurssilla omaksuttuja asioita. Edellä mainittujen kanssa samaan aikaan järjestetään Työseminaari (3.), jossa opastetaan ja aktivoidaan opiskelijat omatoimiseen tiedon hankintaan ja tieteellisen tekstin ymmärtämiseen ja tuottamiseen opettajan ohjauksessa. Omana laajempaan kokonaisuutenaan kevätlukukaudella on Suomalainen kansankulttuuri -luento (4.), johon kuuluu myös ekskursio. Kevätlukukaudella järjestetään kaksi luentosarjaa: Eurooppalainen ja yleinen kulttuurien tutkimus (5.) sekä Vanhoista vähemmistöistä kohti monikulttuurista Suomea (6.). Opintojaksot antavat opiskelijalle kokonaiskuvan kansatieteellisen tutkimuksen monipuolisuudesta ja -muotoisuudesta. Tässä ovat mukana myös tutkimustraditio ja -tulokset sekä uusimmat alan suuntaukset. Perusopintojen aikana opiskelija syventää vähitellen tietojään kansatieteestä ja tutkimuksen tekemisestä. Mikäli olet suorittanut aikaisempien tutkintovaatimusten mukaan osia nykyisistä opintojaksoista, sovi täydentämisestä ko. kohdan kuulustelijan kanssa

Arviointi

Numerolla 1-5

P1 JOHDANTO KULTTUURIEN TUTKIMUKSEEN 2 op

KANS1401

Vastuhenkilö(t)

Laitoksen oppiaineiden opettajat ja museologian tutkija

Tavoitteet

Opiskelijalla on perustiedot kulttuurien tutkimuksesta Suomessa arkeologian, folkloristiikan, kansatieteen, museologian ja uskontotieteen tutkimushistorian ja kysymyksenasettelujen näkökulmasta. Hän osaa suhteuttaa opinnoissa myöhemmin oppimaansa alan kokonaisuuteen.

Sisältö

Kulttuurien tutkimuksen aate- ja oppihistoriallinen tausta tiivistetysti; arkeologian, folkloristiikan, kansatieteen, museologian ja uskontotieteen keskeiset tutkimusnäkökulmat ja käsitteet; suomalaista kulttuurialuetta koskevan tutkimuksen ja sitä koskevien etnografisten aineistojen esittely sekä näiden vertailu Euroopan, Skandinavian, Itämeren alueen, Pohjois-Venäjän ja Euraasian kulttuureihin

Opetuksen toteutustavat

Luento-opetus 24 t.

Vaadittavat opintosuoritukset

Luento- / oppimispäiväkirja.

Arviointi

Hyväksytyt/hylätyt

Suosittelut suoritusajankohta

1. vuoden syksy.

Lisätiedot

Opintojakso merkitään opintosuoritusrekisteriin vain kerran luentokurssina (opiskelijan valinnan mukaisesti). Mikäli opiskelijan aineyhdistelmään kuuluu useampi laitoksen oppiaineista, jakson suorittamisesta muihin oppiaineisiin sovitaan kunkin aineen vastuuhenkilön kanssa. Kansatieteen osalta korvaamisesta sovitaan professorin kanssa, kirjallinen tentti laitostenttipäivänä.

P2 JOHDATUS KANSATIETEeseen 5 op

KANS1066

Vastuhenkilö(t)

professori Helena Ruotsala

Tavoitteet

Tavoitteena on antaa opiskelijoille yleiskuva kansatieteestä osana tieteen kenttää ja sen suhteesta naapuritieteisiin sekä kansatieteen peruskäsitteiden, metodologian, tutkimusmenetelmien ja päämäärien tuntemus. Aika, paikka ja sosiaalinen sidonnaisuus avautuvat opiskelijalle oppihistorian ja kansatieteen sisällä tapahtuneiden muutosten kautta.

Sisältö

Selvitetään tieteellisen toiminnan yleisiä periaatteita sekä niiden asemaa kansatieteessä. Samalla perehdytään kansatieteen ja sen naapuritieteiden eroihin ja yhtäläisyyksiin sekä käsitellään kansatieteen oppihistoriaa, metodologiaa, tutkimusmenetelmiä ja päämääriä yleisellä tasolla.

Opetuksen toteutustavat

Luento-opetus 14 t.

Opetuksen suunnitellut ajankohdat

Periodi I

Vaadittavat opintosuoritukset

Osallistuminen opetukseen + harjoitustyö(t) + kirjallinen tentti.

Arviointi

Numerolla 1-5

Suosittelut suoritusajankohta

1. vuoden syksy.

Oppimateriaalit

Kirjallisuus:

Räsänen Matti (toim.): *Pioneers. The history of Finnish ethnology.* Studia Fennica, Ethnologica 1. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1992. 212 s.

Korkiakangas, Pirjo & Olsson, Pia & Ruotsala, Helena (toim.): *Polkuja etnologian menetelmiin.* Ethnos-toimite 11. Ethnos ry, 2005. 300 s.

P3 TYÖSEMINAARI 5 op

KANS1093

Vastuuhenkilö(t)

tohtorikoulutettava Jussi Lehtonen

Tavoitteet

Kurssin päätyttyä opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa kansatieteen tutkimusalaa käsittelevän lyhyen tutkielman ja kerätä siihen materiaalia kenttätöillä. Lisäksi hän tuntee erilaiset mahdollisuudet aineiston keräämiseen ja työstämiseen sekä hallitsee kirjallisen tekstin arvioinnin ja tutkielman suullisen opponoinnin. Kurssi kehittää myös opiskelijan projektinhallintataitoja.

Sisältö

Kurssin aikana tutustutaan kansatieteellisen tiedon ja aineistontuottamisen peruslähtökohtiin sekä tutkimusprosessin yleiseen luonteeseen ja tutkimuksen käytännön toteuttamiseen. Lisäksi opetellaan yleisiä seminaarityöskentelyn käytäntöjä ja tiedonhallintataitoja. Työseminaarin lopuksi tehdään opettajan ohjauksessa parityönä lyhyt harjoitustutkimus kenttätöineen ja opponoidaan toinen tutkielma. Kurssi toteutetaan projektinhallintataitoja harjaannuttavalla työskentelytavalla. Työseminaarilla on oma Moodle-alue, jossa on kurssia tukevaa materiaalia.

Toteutustapojen lisätiedot

Pienryhmäopetus, itsenäinen työskentely, verkkotyöskentely.

Opetusta 20 t.

Vaadittavat opintosuoritukset

Harjoitustyö(t) + osallistuminen opetukseen.

Arviointi

Numerolla 1-5

Suositteltu suoritusajankohta

1. vuoden syksy.

Lisätiedot

Kurssilla on kaksi ryhmää, ilmoittautumislista kansatieteen ilmoitustaululla elokuun puolivälistä alkaen. Ryhmä I, SL1: Kansatieteen pääaineopiskelijat ja ne sivuaineopiskelijat, jotka aloittavat pääaineopintonsa syksyllä 2011. Ryhmä II, SL2: Pääaineopintonsa syksyllä 2010 tai sitä aiemmin aloittaneet sivuaineopiskelijat. Kurssin aikana tehdään kaikille pääaineopiskelijoille HOPS 1. Työseminaarin suorittamiseksi opiskelijalla tulee olla 80% läsnäolo järjestetyistä tapaamisista.

P4 SUOMALAINEN KANSANKULTTUURI 6 op

KANS1137

Vastuuhenkilö(t)

lehtori Timo J. Virtanen

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on tarjota opiskelijalle perustiedot suomalaisen kansanomaisen kulttuurin pitkstä kehitysprosessista niin aineellisen kuin aineettomankin kulttuurin kannalta. Tämä merkitsee tutustumista erityisesti agraariin elämänpiiriin (vrt. kaupunkikurssi A2), mutta myös perinteisen kansatieteellisen kategorisoinnin ja kansa-käsitteen muutokseen. Tavoitteena on lisäksi rakentaa ymmärrystä syy- ja seuraussuhteista missä kansallisvaltionäkökulman ohella korostuu alueellisten kulttuurien ja prosessien merkitys.

Sisältö

Kurssilla kansankulttuurin analyysi perustuu ihmisen arkielämän välittömien puitteiden tarkasteluun eri näkökulmista. Tällaisia ovat mm. käsitteet suku, perhe, sukupolvi, elinkeino ja ammatti sekä kulutus. Kurssin aikana opiskelija tutustuu suomalaisen kansankulttuurin alueellisen ja ajallisen prosessin lisäksi siihen miten kansasta, kansallisesta ja kansanomaisesta käyty keskustelu muuttuu ajassa.

Opetuksen toteutustavat

Luento-opetus 20 t.

Toteutustapojen lisätiedot

Toteutustavat: Luento 20 t, demonstraatiot 4 t (Ekskursio Vanhalinnan Museoon)

Opetuksen suunnitellut ajankohdat

Periodi III-IV

Vaadittavat opintosuoritukset

Kirjallinen tentti TAI Essee.

Arviointi

Numerolla 1-5

Suositteltu suoritusajankohta

1. vuoden kevät.

Oppimateriaalit

Oppimateriaalit: Kartta- ja kuva-aineistoja.

Kirjallisuus:

Talve, Ilmar 1990: Suomalainen kansankulttuuri. SKS toimituksia 514 (s. 1-257, 323-415).

Korhonen Teppo & Leimu Pekka (toim.) 1997:Näkökulmia kulttuurin tutkimukseen. Painosalama. Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisusta artikkelit: Anttila, Veikko: Kansatiede – kansallisesta tieteestä kulttuurin yleisselittäjäksi. (s.11-20), Räsänen, Matti: Kansan kulttuurista ihmisen arkeen. Tutkimuksen painopistealueita toisen maailmansodan jälkeen. (s. 21-32) ja Kirveennummi, Anna: Kulttuuri, kansatiede, kritiikki. Murtumia 1900-luvun lopun tiedon-intresseissä ja kulttuurikäsitteissä. (s. 33-53).

P5 EUROOPPALAINEN JA YLEINEN KULTTUURIEN TUTKIMUS 4 op

KANS1403

Vastuuhenkilö(t)

lehtori Timo J. Virtanen

Tavoitteet

Antaa perustiedot suomalaisen kansatieteen, eurooppalaisen etnologian ja yleisen antropologian suhteesta ennen ja nyt. Tarkoituksena on hahmottaa suomalaisen tutkimuksen suhdetta yleiseen kulttuuritutkimukseen siten että keskiössä ovat myös antropologisen tutkimuksen päälinjat. Kurssin suorittaneella on käsitys etnografiatieteiden laajasta kirjosta.

Sisältö

Kulttuurihistoriallisten tutkimussuuntausten myötä valottuu antropologisen tutkimuksen merkitys ja luonne. Kulttuurien Museoon (Kansallismuseoon) suuntautuvan tutustumiskäynnin avulla valotetaan suomalaista tutkimusperinnettä suhteessa ulkosuomalaisiin aineistoihin.

Opetuksen toteutustavat

Luento-opetus 12 t.

Toteutustapojen lisätiedot

luennot 12 t, kirjallisuutta ja ekskursion

Opetuksen suunnitellut ajankohdat

Periodi I-II

Vaadittavat opintosuoritukset

Kirjallinen tentti.

Vaadittavien opintosuoritusten lisätiedot

Kirjallinen luentokertaus, jossa suoritetaan myös vaadittava kirjallisuus. Erityistapauksessa sopimuksesta essee.

Tutustuminen Kulttuurien Museoon.

Arviointi

Numerolla 1-5

Suositteltu suoritusajankohta

1. vuoden syksy.

Oppimateriaalit

Oppimateriaalit: Luentorunko, videot

Kirjallisuus:

Eriksen Thomas Hylland 2004: Toista maata? - Johdatus antropologiaan. Gaudeamus. Helsinki. 403 s.

Marcus, George E. & Fischer Michael M. 1986: Anthropology as Cultural Critique. An Experimental Moment in the Human Sciences. Sivut 17-44. 111-136.

P6 VANHOISTA VÄHEMMISTÖISTÄ KOHTI MONIKULTTUURISTA SUOMEA 3

op

KANS1139

Vastuhenkilö(t)

professori Helena Ruotsala

Tavoitteet

Opiskelija ymmärtää vanhojen vähemmistöjen (esimerkiksi saamelaisten ja romanien) asemaa kansallisten tieteiden kentässä. Opiskelija osaa avata nykyistä monikulttuurisuuskeskustelun taustoja ja merkityksiä.

Sisältö

Kurssin tavoitteena on antaa perustiedot Suomen vanhoista vähemmistöistä osana Suomen kansallisvaltion rakentamisprosessia kansatieteen näkökulmasta. Sitä kautta tarkastellaan Suomen kulttuurisia prosesseja ja annetaan taustaa nykyiselle monikulttuurisuuskeskustelulle.

Opetuksen toteutustavat

Luento-opetus 12 t.

Opetuksen suunnitellut ajankohdat

Periodi IV

Vaadittavat opintasuoritukset

Osallistuminen opetukseen + kirjallinen tentti TAI Essee.

Arviointi

Numerolla 1-5

Oppimateriaalit

Kirjallisuus: oheiskirjallisuus ilmoitetaan luennolla.